

Topkateter (Suprapubisk kateter)

Til patienter og pårørende

Pleje, behandling og skiftning

Et suprapubisk kateter er en alternativ løsning til et uretralkateter (urinrørskateter). Kateteret består af 100% silikone, og er meget vævsvenligt. Med et suprapubisk kateter er det muligt at have et normalt seksualliv. Kateteret er anlagt i lokalbedøvelse gennem et lille snit i huden over skambenet (suprapubis). For at holde kateteret på plads i blæren, er der fyldt 5 ml Glycerin/sterilt vand i kateterballonen. I nogle tilfælde er kateteret syet fast med en enkelt tråd i huden. Tråden skal fjernes efter ca. 10 dage.

Formål med suprapubisk kateter

At sikre frit urinafløb fra blæren.

Forbinding

De første dage efter anlæggelsen er det normalt, at der er blodig sivning fra indstikskanalen, og dette nødvendiggør hyppigere tilsyn. Forbindingen skiftes 1-2 gange ugentlig, samt ved behov.

Efter 1-2 uger er forbinding ikke længere nødvendig, med mindre der er sekretion fra indstikskanalen. Indstiksstedet skal observeres med hensyn til infektion.

Kateter ventil

Kateter ventil kan anvendes, da det er let for patienten at håndtere. Kontraindikation er stor urinretention - mere end 1000 ml. ved anlæggelse. Kateterventil skal åbnes hver 3.-4. time eller ved vandladningstrang. Det forudsætter dog, at patienten selv kan administrere at åbne og lukke ventilen. Hvis blæren er lille og/eller overaktiv, er kateterventilen ikke en god løsning, da der vil

være risiko for urinlækage.

Kateterposer

Kateteret tilkøbes en dagpose, som fikseres til lår eller læg med velcrobånd eller netpose. Der er vigtigt at undgå træk og knæk på slangen. Såfremt patienten har stor urinproduktion om natten, kan det være nødvendigt at denne tømmes i løbet af natten. Patienten kan stille vækkeuret til et passende tidspunkt, sammenlignelig med et vanligt toiletbesøg i løbet af natten.

Skiftning af kateterpose og ventil

De første 3 uger efter nyanlæggelse må systemet ikke brydes. Kateterpose og ventil skal derefter skiftes 1 gang ugentlig, samt ved behov.

Kateterballon

Ballonen er fyldt med 5 ml. væske, som er en blanding af vand/Glycerin (10%). Eller sterilt vand/NaCl der skal skiftes ugentligt.

Væskeindtagelse

Det er vigtigt at drikke 1½-2 liter i døgnet for at fortynde urinen og øge gennemstrømningen af urin i kateteret. Dette mindsker risikoen for tilstopning og behandlingskrævende infektioner.

Komplikationer:

Kateteret er gledet ud: Kateteret skal genanlægges hurtigst muligt, indenfor få timer, for at undgå at kanalen lukker.

Dårlig eller manglende funktion af kateteret:
Mulige årsager:

- afklemt kateter eller pose - slange
- placering af kateter

Topkateter (Suprapubisk kateter)

Ved placering af kateteret, tømmes ballonen, og kateteret skubbes 2-4 cm. ind i blæren. Ballonen fyldes igen, hvorefter kateteret trækkes tilbage, til der mærkes modstand.

Tilstopning af kateteret:

Det skyldes som regel blødning, pus eller inkrustationer.

Kateteret skylles med saltvand ved hjælp af en Janetsprøjte. Der skylles med 50 ml. ad gangen, indtil urin er klar. Obs. om tilsvarende mængde væske kommer ud igen.

Efter skylning sættes ny ventil eller pose på. I nogle tilfælde kan fast skylning være nødvendig.

Urinlækage:

Mulige årsager:

Tilstopning af kateteret, se ovenfor

Blærekrampe:

Patienten kan føle kraftig vandladningstrang og smerter over blæreregionen. I enkelte tilfælde kan det afhjælpes med medicin.

Infektion:

Ved permanent kateter kan bakterier i urinen ikke forhindres. Infektion skal kun behandles, hvis der er tale om almene symptomer og feber.

Kateterskift

Normalt skiftes kateteret hver 3. måned, men der kan være individuelle forhold, der indikerer, at kateteret skal skiftes hyppigere.

Det første skift kan foregå i Urinvejskirurgi, ambulatorium, derefter kan skiftning varetages af hjemmesygeplejerske eller praktiserende læge.

Utensilier til kateterskift

- Silikonekateter, størrelse 12, 14 eller 16
- 10 ml sprøjte
- 10 ml sprøjte indeholdende opløsning af vand/Glycerin(10%)/sterilt vand
- 10 ml Installagel i sprøjte (Lidocain/klorhexidin)
- Kateterisationssæt
- Rene handsker
- Sterile handske
- Kateterpose/ventil /benfixering
- Evt.forbinding

Fremgangsmåde

Proceduren kan udføres af en person, men det anbefales, at have en hjælper.

Håndvask/hånddesinfektion udføres før og efter proceduren.

- Afdækningsstykket pakkes ud.
  - Kateter, vand/Glyceringsprøjte, Installagel, ventil og evt. forbindelse pakkes ud og lægges på afdækningsstykket.
  - Kateterpose klargøres
  - Hjælper tager rene handsker på og afvasker omkring indstikstedet med vand.
  - Ballonen tømmes med sprøjten, som efterlades uden stempel i ballonventilen.
  - Sterile handsker tages på.
  - Der påsmøres installagel på kateterspidsen.
  - Hjælper trækker kateteret ud. Der kan være modstand, specielt ved inkrustationer.
  - Der injiceres gel i kanalen.
  - Det nye kateter indføres gennem den eksisterende kanal.
  - Kateterballonen fyldes med 5 ml vand/glycerinopløsning.
  - Ventil/kateterpose tilkobles og kateteret trækkes tilbage, til der er modstand.
  - Evt. påsættes forbindelse.
- Det sikres, at kateteret fungerer.

Vær opmærksom på

Der kan komme lidt blødning iforbindelse med skiftning.

Problemer ved skiftning

Kateteret sidder fast og er svært at få ud.

Mulige årsager:

Ballonen er ikke helt tømt
Inkrustationer på kateteret
Patienten spænder
Blærespasmer
Kravedannelse ved ballon

Løsningsmuligheder:

Tøm ballonen helt, lad sprøjten uden stempel sidde i ballonstudsens.
Hjælp patienten til at slappe godt af.
Vælg et kateter med integreret ballon. Hyppigere kateterskift.

Hvis kateteret stadig sidder fast:
Drej det rundt og træk til stille og roligt.
Det nye kateter kan ikke føres gennem den eksisterende kanal.

Topkateter (Suprapubisk kateter)

Mulige årsager:

Kanalen er ved at lukke til, fordi kateteret er faldet ud.

Kanalen er snørklet, muskellagene forskubber sig, f.eks. pga. overvægt.

Løsningsmuligheder:

Kom ekstra gel i kanalen

Forsøg med et engangskateter først

Forsøg med et kateter, som er en størrelse mindre.

Anvend kateter med guidewire

Forebyggelse af utilsigtet kateterseponering

Check og efterfyld ballonen ugentligt, hvis der bruges sterilt vand/NaCl til ballonen, og hver 12.

uge hvis der bruges Glycerinopløsning.

Fikser kateteret godt, specielt om natten.

Katetertype: _____

Størrelse: _____

Antal ml i ballon: _____

Hjælpemidler:

Ved topkateter som midlertidig løsning udleveres kateterposer, ventil og benpose fra Urinvejskirurgi.

Ved topkateter som varig løsning ansøges kommunen om bevilling hvorefter der vil aftales om hvor hjælpemidlerne bestilles fra.

Med venlig hilsen

Personalet, Urinvejskirurgi, Tlf. 79973800